

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto K 12—
pol leta " 6—
četrt leta " 3—
na mesec " 1-10

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Posamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka petič vrsta 14 vin. Pri večkratni inserciji po dogovoru.
Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto K 18—
pol leta " 9—
četrt leta " 4-50
na mesec " 1-60

Za inozemstvo celo leto " 28—
Upravništvo: Knafljeva ulica 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzobjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Velikanski demonstrativni obhod na Dunaju radi draginje mesa.

G. — Dunaj, 3. oktobra. Krasen jesenski dan je včeraj gledal na velikanski protestni obhod dunajskega delavstva in meščanstva proti draginji mesa. Razven velikanskega volilnega demonstrativnega obhoda leta 1905 Dunaj še ni videl tolike množice, ki bi tako resno in s tako silo demonstrirala, kakor je včeraj demonstriralo proti draginji mesa dunajsko delavstvo in meščanstvo. Zbranega je bilo približno 250 do 300.000 demonstrantov, oziroma protestantov. Prostor pred parlamentom in dunajskim rotovžem od Schwarzenbergovega trga do Schottenringa so pričeli napolnjevati nepregledni spalirji delavstva že ob pol 9. zjutraj in ob 10. se je začel potem demonstrativni obhod po Ringu pred parlament in dunajski rotovž, ki se je potem porazgubil v druge ulice, tako da so šele proti 2. popoldne imele ulice navadno lice. Med obhodom je vladal vzoren red. Policije skoraj ni bilo videti. Delavci so sami prevzeli rediteljstvo in obhod vzorno uredili. Pozornost je vzbujala tudi velika udeležba žen in sicer ne samo iz delavskih, temveč tudi iz meščanskih krogov. — Že z jutranjimi vlaki so pričele dohajati na Dunaj množštevne deputacije iz mestne okolice in ko se je ob 10. pričel pomikati demonstrativni obhod izpred parlamenta, so mu bili na čelu poslanci dr. Adler, Reumann, Saiz, Schuhmann, Tomažih, Tomašev in Glöckel. Pred parlamentom — tamkaj je bila zbrana večina dunajskih gledalcev obhoda — so pozdravljali obhod s ploskanjem in kimalu na to so se začeli »pfuj«-klicati, zlasti proti znanemu vitezu Hohensblumu, ki je voditelj agrarcev, proti ministrskemu predsedniku baronu Bienertu in trgovinskemu ministru dr. Weisskirchnerju. V sprevedu so se pele delavske pesmi. Pred posameznimi oddelki obhoda so pred rotovžem govorili različni poslanci, ki so v svojih nagovorih poudarjali, da je današnji velikanski obhod najboljši poziv vladi, da krene s poti svoje ljudstvu škodljive agrarne politike ter da naj z nadaljnjim zasledovanjem te politike ne provocira na Dunaju gladovne revolte. Zlasti so se govorniki obračali tudi proti dosedanji avstrijski carinski politiki. — Ob enem se je vršilo v takozvani ljudski dvorani dunajskega rotovža veliko zborovanje, katerega se je udeležilo nad 4000 oseb. Na tem zborovanju je bila sprejeta resolucija, v kateri se izraža, da današnji zborovalci protestirajo proti gospodarski politiki avstrijske vlade, ki se giba pod vplivom dobičkaželjnih agrarcev, ker vlada je poslušen sluga kapitalističnega veleposestva, židovskih spekulantov in ogrskih magnatov. Dunajsko prebivalstvo zahteva prost uvoz argentinskega mesa, odprtje mej, odtravo carine na inozemsko meso in živino in odpravo carine na razna krmila. Prebivalstvo Dunaja je pripravljeno nadaljevati boj za olajša-

nje ogroženega življenja in zahteva nujno: »Proč s politiko gladi!« — Tramvajski promet je bil že ob 10. na celem Ringu ustavljen. — V sprevedu so nosili nešteto zastav, štandart, izrekov in napisov, karikaturne figure, ki so predstavljale razne faze aprovizacijskega postopanja vlade. Med drugim je nosil v sprevedu nekdo tudi vrv z napisom, da je to opomin za viteza Hohensbluma. Šele proti 2. popoldne se je demonstrativni obhod končal.

Zborovanje nižjeavstrijskega učiteljstva.

G. — Dunaj, 3. oktobra. Včeraj se je vršilo na Dunaju zborovanje nižjeavstrijskega učiteljstva, na katerem so se pečali učitelji z vprašanjem učiteljskih plač. Na zborovanju si žal učiteljstvo, ki po veliki večini spada klerikalni stranki, ni upalo izreči klerikalnemu nižjeavstrijskemu deželnemu odboru, naj s svojo politiko učiteljstvu ne obljublja samo in da naj interese učiteljstva tudi res podpira. Učitelj Per je poročal v dolgem referatu o položaju nižjeavstrijskega učiteljstva na deželi. Nadalje se je poslanec Kittinger zavzemal v svojem govoru za učitelje ter poudarjal, da pomenja beda učiteljev tudi bodo učencev. Predsednik shoda Jordan je svaril navzoče pred uporabo najskrajnejših sredstev, to je da se učitelji odpovedo vsakega sodelovanja pri gasilnih in izobraževalnih društvih, pri zadrugah, pri skladiščih, pri pevskih in muzikaličnih društvih in pred odložitvijo njih funkcij pri različnih občinah, ker da bi se s tako strogim stališčem ničesar ne doseglo. »Abwarten und hoffen« je bil refren, s katerim je končalo to zborovanje. Proti peticiji »Pokoncu, na cesto protestirat proti draginji mesa« je nastopil predsednik Jordan in vsled njegovga pritiska si učiteljstvo niti tega ni upalo storiti, da bi šlo tudi manifestirat proti draginji mesa, temveč se je mirno razšlo.

Demonstracije radi draginje mesa.

G. — Klado, 3. oktobra. Tu so se vršile že par dni vedno zvečer demonstracije radi draginje mesa. Včeraj zvečer pa je prišlo do konflikta med demonstranti in med žendarmi, ki so z nasajenimi bajoneti se navalili na demonstrante, jih tako razpodeli in nekaj demonstrantov tudi aretirali.

Turneja Jana Kubelika.

G. — Praga, 3. oktobra. Češki listi poročajo, da gre znani češki virtuozi na gosli Jan Kubelik prihodnje leto v Južno Ameriko na turnejo. Tam priredi 100 koncertov za 1 milijon frankov.

Umor bankirja Kische.

G. — Praga, 3. oktobra. Policija je konstatirala, da sta morilec Kische odnesla komaj 250 do 270 K denarja ker sta morala predčasno zbežati. Pritiskala je namreč na vra-

ta neka raznašalka listov in te sta se ustrašila. Policija je mnenja, da se eden morilcev še vedno nahaja v Pragi, drugi pa da jo je ubral v inozemstvo.

Štrajk gostilničarjev.

S. — Brno, 2. oktobra. Gostilničarji na Moravskem nameravajo, ako se faktično poviša deželna doklada na pivo, vpriporiti štrajk in ne točiti piva in sicer več tedno ne.

Preiskave v Lvovu.

Lvov, 3. oktobra. Policija je v soboto celo dopoldne po mestu in po posameznih predmestjih izvršila hišne preiskave pri množštevinih mladih ljudeh ter konfiscirala baje mnogo jako obtežilne tvarine. 30 mladih ljudi je bilo odvedenih na policijsko ravnateljstvo. Policija strogo molči o vzroku teh aretacij, sodi pa se, da so v zvezi z neko vohunsko afero, pa tudi z anarhistično, in da so na tej bili udeleženi tudi člani ruske Ohrane. Baje je zaplenjeno gradivo, ki pa še ni celo preiskano, izdalo, da so bili aretirani mladi ljudje tudi v zvezi z znano Borovsko in tudi v zvezi z morilec pred kratkim po naročilu Ohrane umorjenega uradnika Hribana.

Nesreča v rudniku.

G. — London, 3. oktobra. Iz Elpasa v Texasu (Amerika) poročajo, da je tam v nekem rudniku vsled nastale eksplozije zasulo 150 rudarjev, katerih ne morejo rešiti.

Nov ruski zunanji minister.

G. — Berlin, 3. oktobra. »Lokalanzeiger« poroča iz Petrograda, da je imenovan Sasanov za ruskega min. zun. zadev in da mu je kot pomočnik dodeljen oddelniški načelnik Neladov. V tem poročilu pravi tudi »Lokalanzeiger«, da Rusija vodi svojo dosedanjo politiko naprej in v popolnem soglasju z notranjim ministrom.

Ukradene listine.

Petrograd, 2. oktobra. V zvezi takozvanih pravih ruskih ljudi je blagajnik te zveze Stepanov ukradel važne dokumente in z njimi pobegnil neznan kam.

Berolinska policija in angleški častniki.

Berolin, 3. oktobra. Predstojnik berolinske policije se je opravičeval pri ranjenih angleških žurnalistih, katere je napadla policija. Izjavil pa je obenem, da se proti policistom ne bo vodila nikaka preiskava, ker da so policisti ravnali popolnoma korektno in da je bilo v tej gneči tudi težko določiti policaje, ki so rabili orožje.

Kolera.

B. — Rim, 3. oktobra. Tekom sobote je po uradni statistiki zbolelo v Neapolju nanovo 5 oseb na kolero, 17 oseb pa je umrlo. V provinci Neapol je v istem času zbolelo na kolero 12 oseb in 15 jih je umrlo. Iz raznih drugih provinc se javljajo samo posamezni slučaji.

A. — Neutra na Ogrskem, 3. okt. V okolici Neutre so oboleli neka žena in njena dva otroka na kolero. Eden od otrok je tudi že umrl, drugi pa se nahaja v agoniji.

B. — Petrograd, 3. oktobra. Tekom sobote je zbolelo v Petrogradu 49 oseb, 20 oseb pa je umrlo. Število v Petrogradu na kolero zbolelih znaša skupaj 396 oseb.

Kranjski deželni zbor.

V sredo, dne 5. oktobra se suide deželni zbor. »Gorenjec« je tem povodom priobčil članek, v katerem priporoča, naj narodno - napredni poslanci sploh več ne gredo v deželni zbor, ker vlada in klerikalna večina tudi najbolj opravičenih in najbolj utemeljenih želja in nasvetov ne upošteva.

Rasnica je, da se tista strahovlada, ki so jo etablrirali klerikalci s pomočjo vlade sploh na Kranjskem, čuti tudi v deželnem zboru. Tu vlada brutalna nasilnost. Klerikalna večina izrablja svojo slučajno moč z brezstidno brezvestnostjo. Ne samo, da sploh ne pozna drugih koristi, kakor koristi klerikalne stranke. V svoji strankarski strupenosti oškoduje nameno ma interese vseh tistih okrajev in slojev, ki niso klerikalni. Vsako sredstvo je klerikalcem dobro, da podpro svojo stranko in da store škodo svojim nasprotnikom. Nič ne kaže tega bolje, kakor ljubljanski statut, ki ni drugega nič, kakor atentat na pravico in interese meščanstva.

Sramota je za kranjsko deželo, da ima deželni zbor, kjer večina pljuje na pravico in na pravičnost in sramota je, da v tem deželnem zboru tudi najbolj opravičene težnje mestnega prebivalstva ne najdejo podpore pri večini. Razmere so res že take, da končno narodno - napredni poslanci res ne bo preostalo nič drugega, kakor da bodo v znak protesta zoper klerikalno strahovlado in v znak protesta zoper postopanje barona Schwarzar zapustili deželni zbor.

Toda sedaj se to še ne more zgoditi. V prihodnjem zasedanju deželnega zbora ima narodno - napredna stranka izvršiti dve veliki in važni nalogi: obračunati mora z vlado zaradi razpusta občinskega sveta in varovati mora korist meščanstva pri novem ljubljanskem statutu. To sta dve zadevi, pri katerih je neizogibno potrebno, da so narodno - napredni deželni poslanci navzoči v deželnem zboru. Spričo obstoječe strahovlade se ob sebi razume, da tudi najsičajnejši nastop narodno - napredne stranke ne bo ničesar zalegel, da tudi najprepričevalnejši argumenti ne bodo prišli v poštev. V deželnem zboru se dandanes več ne upošteva, kaj je prav, kaj je umestno in koristno, pravično in pošteno, nego samo, kaj zna klerikalcem koristiti in po tem se odloča in vlada daje k temu svoj blagoslov.

Toda dežela mora videti, in mora do dobra spoznati početje vlade in deželnozbornske večine in v to je potrebno, da gredo narodno - napredni poslanci v deželni zbor, že da tam kaj, četudi brez upa na zmago, branijo opravilne interese svojih volilcev in pristašev in razkrinkajo klerikalno vladno početje. Zgodi se pa prav lahko, da bodo posegli po skrajnem sredstvu in zapustili deželni zbor.

Še enkrat nadzornik Peerz.

Časopis »Freie Deutsche Schule« prijavlja v zadnji številki tri senzacionalne članke. Že napisali teh člankov so nekaj posebnega: »Peerz, der Schützer seiner Lehrer.« — »Peerz, der Heuchler.« — »Peerz und die Frauen.« Kar je v teh člankih povedano, to smrdi do neba, zlasti kar je povedano v tretjem članku. Deželnemu šolskemu svetu so ti nezaslišani škandalni brez dvoma znani, a vzlic temu je Peerz še danes okrajni šolski nadzornik. To drastično ilustruje razmere, ki vladajo na Kranjskem. Naprednega učitelja bi deželni šolski svet za vsako malenkost najraje obesil, Peerz pa uganja stvari, ki jih je že nekoliko težko označiti, omenjeni list ga dolži kriminalnih dejanj, a deželni šolski svet se za njegovo početje nič ne zmeni. To so pač stvari, ki bi se morale v parlamentu spraviti v razgovor, že zaradi tega, ker ilustrirajo sistem kranjske deželne vlade. Po tem, kar poroča »Freie Deutsche Schule« je Peerz morda dober za kakoga bordel - inspektorja, ne pa za šolskega inspektorja.

Jeseniški gerent Čebul,

ta izredni zaupnik deželne vlade in deželnega odbora, je doživel malo presenečenje. Obsojen je bil na pet dni zapora, pred kratkim jih je pa dobil še sedem zraven, tako da bo dvanajst dni otepal ričet. Ne dvomimo, da mu ostane vzlic temu ohranjeno zaupanje deželne vlade in deželnega odbora.

Umrla

je v petek zvečer v Ljubljani gospa Marija Ažman rojena Texler, soproga hišnega posestnika in mati odvetniškega kandidata gosp. dr. Jos. Ažmana. Naše iskreno sožalje!

Slovensko gledališče.

Nova gledališka sezona se je pričela v soboto z najnovejšo izvorno dramo, z Medvedovim »Kacijanarjem«. Medved je to, po klasičnih uzorih spisano dramo dovršil kratko pred svojo smrtjo in brez dvoma je to njegovo najpopolnejše dramatično delo. Najodličnejši svojstvi te drame sta vzorni jezik in narodni duh; delo je to, v katerem je več poezije, kakor teatralne tehnike, dostikrat tudi

več poleta, kakor vsebine. Medved je bil romantik in ni poznal gledališča, bil je pesnik in ni poznal gledališke tehnike. Vse pomankljivosti njegove drame imajo v tem svoj izvor. Vzlic tem pomankljivostim Medvedove drame, je le hvale vredno, da jo je slovensko gledališče uprizorilo in posebne hvale je vredno, da so vse sodelujoče moči s pravo ambicijo se zavzele za dostojno oživiljenje tega dela navzlic vsem težavam, ki jim jih je bilo premagati. Gg. Verovšek, Nučič in Šimaček, gđe. Wintrova, gospa Danilova in gđe. Šetrlilova, vsi so se z ljubeznijo zavzeli za delo prerano umrlega pesnika in se potrudili, ustvariti to, kar je želel pesnik.

Kot večerajšnja popold. predstava uprizorjeni sta bili Gerhard Hauptmannova dramatična poema »Hanice pot v nebesa«, ter burka enodejanka Gustava Kadelburga »V civilu.« Kratka vsebina »Hanice« je sledeča: Hanica - sirota skoči iz strahu pred svojim očmom v najhujši zimi v vaški ribnjak. Drvar Seidl in učitelj Gottwald jo rešita in prineseta v občinsko hišo. Ko zaspi prikažejo se ji v sanjah razne prikazni, tako njen hudi očem, umrla mati in nazadnje se ji sanja, da je prišel po njo Jezus sam, ter jo odvedel s seboj v nebesa. Med tem spanjem resnično umre. — Glavne vloge so imeli gđe. Wintrova — Hanica g. Nučič — vaški učitelj, g. Verovšek — zidar, Matern oči Hanice, ter gđe. Šetrlilova — sestra Marta. Pohvalno nam je tu omeniti gđe. Wintrovo, ki je tudi v tej vlogi, kakor že v mnogih, pokazala, da ji popoldanske igre niso pastorka, da se teh uči z isto marljivostjo, kot glavnih, to je večernih. Vaškega učitelja si ne moremo misliti bolj tipičnega, kot je bil g. Nučič. G. Verovšek je prav dobro pogodil trdosrčnega očima - pijanca, ki nima nobene vesti. Gđe. Šetrlilova pa bode brezdvomno dobra moč, samo časih ji uide tu pa tam kaka češka beseda. Pozabiti ne smemo g. Bohuslava, ki je pravi mojster v maskah, a izvrsten tudi v igranju. Predstavljal je onemoglega, nadležnega, a kljub temu dobrovoljnega občinskega siromaka prav dobro, le figurarno osobje je treba opozoriti, da malo bolj pazi, ker tudi popoldanske predstave morajo biti na isti višini, kakor večerne.

Burka »V civilu« je spravila občinstvo v dobro voljo. Stara snov v stari obleki. Poročnik se zaljubi v polkovnikovo hči. Polkovnik, strog vojak, prepove častnikom nositi civilno obleko. Kapricasta hči hoče videti izvoljenca v civilu, in ta jo uboga. Sedaj ga dobi polkovnik in vsa zmes se nekoliko časa meša, dokler končno polkovnikov prijatelj - major ne reši ubogega poročnika, ter mu preskrbi vojaško obleko. Ko so vse uganke rešene, obhaja se vesela

zaroka. Da ne manjka zabitega, revnega sluge, se razume samo ob sebi. Poročnika je igral g. Nučič, polkovnika g. Križaj, njegova hči je bila gđe. Thalerjeva, zvesti sluga g. Povhe, major pa g. Peček. Vsi so dostojno, da celo dobro rešili svojo nalogo, kar je pričalo burno ploskanje. Gledališče je bilo srednje dobro obiskano.

Snoči se je uprizorila opera »Dahlbor«. Nov kapelnik, nov tenor, nova primadona, nova koloraturka, nov basist — naravno, da se mora o tem kaj več pisati. Predstava je bila odlična. Naj to za danes zadostuje.

Ubegel dacar.

Z Bleda se nam piše: Tu je opravljal službo dacarja neki France B., doma nekje od Črnomlja. Bil je izučeni krojač, potem pa služil kot orožnik. Bil je zelo marljiv, a nenadoma se mu je zmešalo in so ga vpo-kojili. Kot dacar ni kontroliral svojih izdatkov in tako mu je zmanjkalo nekaj stotakov uradnega denarja. Ne da bi kaj povedal svoji ženi, je odšel z doma. Pustil je ženo s tremi otročiči. Bržčas se mu je zmešalo. Iz Novega mesta se nam pa piše, da se je France B. sam zglasil pri novomeških orožnikih. Oddali ga bodo dežel-nemu sodišču v Ljubljani. Vobče se sodi, da ni pri zdravi pameti.

»Sokol« II.

Včeraj dopoldne je imel »Sokol« II. v gostilniških prostorih g. Kavčiča na Privozu izredni občni zbor, ki je bil prav dobro obiskan. Zborovanje otvori starosta g. Kavčič, pozdravi navzoče Sokole, ter naznači, da se je izredni občni zbor sklical v svrhu dopolnilnih volitev. Treba je voliti načelnika, dva odbornika, ter namestnika, ker sta načelnik ter odbornikov namestnik odšla k vojakom, dva odbornika pa sta prostovoljno odstopila.

Vsled prodloga g. Jesenka se voli po listkih.

Bili so skoro soglasno izvoljeni gg.: Kocijan za načelnika, Est in Milko Krapež za odbornika in Buh za namestnika.

G. Kocijan se brani sprejeti načelnstvo, češ, da ne bodo z njim zadovoljni oni, ki jih ni na občnem zboru.

Po kratkih navdušujočih besedah g. Javornika ter kontrolorja Trstenjaka, izjavi g. Kocijan, da sprejme izvolitev.

G. Jesenko predlaga, da izreče občni zbor bivšemu blagajniku g. Vovku toplo zahvalo za njegovo marljivo in vestno delovanje. — Sprejeto soglasno.

Nato zaključil starosta občni zbor.

Zopet ogenj na Ilovici.

V noči od 1. na 2. t. m. je rdeči petelin zopet zaplesal na Jesihovem

kozoleu na Ilovici, katerega pa na lice mesta došel oddelek gasilnega in reševalnega društva ni mogel kljub vsi svoji enerzi ojeti pogina.

Avtomobile

je dobil tukajšnji domobranski pešpolk in sicer štiri. Te avtomobile je preje imel domobranski polk št. 4 v Celoveu. Ker se je pa pri polku predrugačilo, da bode v kratkem postal alpinski, bodo avtomobili služili za razne patrolje in pa tudi za maroderje. Nosilnost avtomobilov je za 16 oseb. Vojaški zdravniki so, kolikor je nam znano, strogo preiskali častništvo in moštvo in izločilo one, ki niso zmožni za alpinstvo. Domobranstvo je sedaj na višku pešcev in se že po mestu ponaša s peresi in planikami. Kranjcev je bilo prav malo nepotrjenih za Alpine. Da, da, Slovenec Tvoja zemlja je zdrava!

Akademija.

Opozarjamo, da se vrši danes v hotelu »Tratnik« ob 8. zvečer občni zbor ljudsko - izobraževalnega društva »Akademija«.

10 K nagrade.

Nekdo je izgubil na potu od novega poslopja »Mladike« ob progi južne železnice, dalje po Cesti na Rožnik, do vile »Kredarica« in od tam po Strmi poti do križišča potov proti Švicariji, ter Rožniku navaden popisan zvezek višnjeve barve z napisom: »Stereometrija« Fr. J. Lastniku zvezka je mnogo na tem, da dobi zvezek, dočim je za drugo občinstvo ta zvezek brezpredmeten. Zato razpisuje 10 K nagrade najditelju, ki naj zvezek odda v našem uredništvu.

Razne stvari.

* Zidarski mojster — ponarejalec menic. V Straussgangu na Nemškem so zaprli stavbnega mojstra Lieseganga radi ponarejanja menic. S ponarejenimi menicami je oslepil različne tvrde za 100.000 mark.

* Dva škofa med seboj. Knezškof dr. Kopp v Vratislavi in nadškof Fischer v Koloniji sta si že nekaj časa sem hudo v laseh. Kopp je zdaj obdolžil Fischerja, da je moder-nist.

* Sleparija pri izvozu otrobov. Na žitni borzi v Petrogradu so se odkrile velike sleparije, v katere je zapletenih več velikih žitnih tvrdk. — Tvrde so poslale v zadnjih letih na Finsko veliko množino otrobov, ki so jih deklarirale za pšenično moko. Ker daje ruska vlada za izvoz moke 20odstotno premijo, je bila vlada na ta način osleparjena za približno 12 milijonov kron.

* Predrzen ropar. V Schönhagen na Nemškem je neki hlapec umoril gospodarja in njegovo ženo. Ko je pripravljaj 52 let stari kmet Klein

LISTEK.

Ljubezen in junaštva strahopetnega praporščaka.

Roman; spisal F. K.

(Dalje.)

Za trenotek je vladala v prostranem šotoru tišina. Z zaprtimi očmi je Gall ležal na svoji primitivni postelji in težko sopesel, tako da so mu že hoteli zdravniki zopet pomagati. A ta slabost je Galla kmalu minila. Odprl je zopet oči, dolgo je počival njegov pogled na Čerinu, potem je tiho rekel:

»Ali moreš odpustiti in pozabiti — ?«

»Hvala za to besedo,« je odgovoril Čerin in dal Gallu roko. »O, hvala ti.«

Vsi navzoči so bili ginjeni in tudi general grof Starhemberg ni mogel prikrivati svojih čustev.

»Gospodje,« je rekel okrog nje-ga stoječim oficirjem, »kakor vidite, nas tu ni potreba. Gotovo si imata gospod Čerin in poročnik Gall marsikaj povedati. Pustimo ju torej sama.«

Potem pa se je obrnil do Čerina:

»Vas pa prosim, gospod Čerin, oglasite se jutri pri meni, zakaj spodobi se, da se vam za vaše junaštvo izkaže primerna zahvala.«

Z grofom Starhembergom na čelu so oficirji zapustili bolniški šotor. Čerin in Gall sta ostala z ranjeneci sama. Čerin se je vsedel na rob Gallovega ležišča. Dolgo časa nista izpregovorila nobene besede. Končno je Gall prosil, naj Čerin pove, kako je osvobodil iz turških rok kirasirski prapor. In Čerin je s skromnimi besedami popisal svoje dejanje.

»Povej mi še eno,« je dejal Gall, ko je bil Čerin končal svoje pripovedovanje. »Čemu si prišel sem doli na bojišče, čemu si se izpostavljaj takim smrtnim nevarnostim in prenašal toliko trpljenja? Ali vse zaradi ...«

»Da, vse zaradi očitka, ki ste mi ga poslali nekdanji kameradje.«

»O, Čerin, ti si ne moreš misliti, kako mi je hudo.«

Čerin je vzela iz žepa majhen omot in ga počasi odvil. Na koščku papirja so bila zapisana tri imena in nad njimi so bili zatakneni štirje konci pavovih peres.

»Čerin — ta peresa — ti jih hraniš!« je ves prestrašen zaklical Gall.

»Da, hranim jih,« je odgovoril Čerin, »ali če misliš, da sem vreden — ali vzameš ti svoje pero nazaj?«

»Daj mi pero — o, odpusti, odpusti.«

Vzel je svoje pero in videl, da so na listku ostala še tri peresa.

»Kako je to — poslali smo ti tri peresa — ti pa jih imaš štiri!«

»Da, štiri — kdo ve, če jih bodo darovateljji vzeli kdaj nazaj, kakor si ti vzela svoje.«

VIII.

V onih dnevih, ko je cesarska armada pred Belgradom izvojevala svojo zmago, so na Razdrtem nesli k zadnjemu počitku starega Gornika. Razgret je prišel od svojih opravkov domov, legel na zofa in umrl. Mirno in tiho, kakor je bilo vse njegovo življenje, tako je tudi zapustil svet. Leonora mu je izbrala najlepši kot na pokopališču in na njegov grob zasadila najlepše cvetlice, potem pa se je na povabilo gospe Jerajeve začasno preselila v Ljubljano, da pozabi svoje gorje in spravi v red vse zapašinske zadeve. Prenašala je hrabro svojo bolelost in gledala brez strahu v prihodnost.

Snoj ji je bil opetovano pisal. Njegova pisma so sicer poročala samo o njegovih vojaških doživljajih, a čitala jih je vendar z velikim zanimanjem in čitala jih je večkrat, kajti prijetno ji je bilo, misliti nanj, ki je v vsakem pismu vprašal, če sme

upati, da postane njegova žena in ki ga je rada imela, dasi se ni mogla odločiti, da bi se z njim poročila.

Majhen je bil krog njenih znancev v Ljubljani in malo je prišla med ljudi, a vendar ji je čas hitro mineval. Major Zun jo je največkrat obiskoval in z njimi se je najraje zabavala, že ker je toliko vedel povedati o ljudeh, ki jih je vse poznala. Govorila sta o Bosiziju, o Snou in o Gallu in o mnogih drugih, samo imena Čerin nista nikdar izpregovorila.

Nekega dne pa je prišel major Zun ob nenavadni uri na obisk h gospe Jerajevi. Bil je ves zbegani in je srdito tolkel po svoji leseni nogi. Šele, ko je bil že ves truden in mu je roka omahnila, je bruhnil iz sebe besede:

»Strašno — najbrž bo oslepel — skoro gotovo ne bo več izpregledal.«

»O kom pa govorite?« je čudeč se vprašala Leonora. »Kaj se je zgodilo?«

»Top se je vnel pri nabijanju, smodnik se je vnel in mu puhnil v obraz — doživel sem že take slučaje — najbrže bo oslepel,« je v največji razburjenosti pripovedoval major. »Zdravniki nimajo nič upanja, da bi okreval.«

»A kdo, kdo?« je vprašala Leonora.

za svojo živino krmo, je natihoma prišel v skedenj hlapec, ki je s kolom tako udaril kmeta po glavi, da je bil takoj mrtev. Na to je šel v hišo, kjer je zadavil kmetovo ženo. Ropar je na to krenil v stransko poslopje, kjer sta ležali že odrasčeni kmetovi hčeri. Morilec je obema zvezal roke in noge. Zahteval je na to, naj mu povešta, kje ima oče denar. Starejša hči je imenovala roparju oddaljenejši kraj, na katerem naj bi bil denar skrit. V tem času sta se sestri oprostile ter poklicale sosede. Morilec je pobegnil.

*** Bomba v kovčegu.** Na kolodvoru v Bazlu so te dni nalagali kovčege ruskih potnikov, namenjenih v Ameriko. Pri nalaganju je padel kovčeg nekega Rusa železniškim uslužbenecem iz roke. V tem trenutku je grozovito počilo, kovčeg se je razletel in oba železničarja, ki sta spustila kovčeg iz rok, sta bila težko ranjena. Zaprla so Rusa, ki je imel v svojem kovčegu bombo, njegovo ženo ter otroka.

*** Parnik se potopil.** Parnik »Lydia« hamburško-ameriške črte se je ob kitajskem obrežju potopil. Moštvo se je rešilo, mnogo blaga je pa šlo s parnikom vred na dno morja. Parnik je bil določen edinole za prevažanje blaga, vendar je imel na krovu več potnikov.

*** Nesreča v zdravilnem studencu.** V kopalnišču »Sauerbrunn« pri Dunajskem Novem mestu so delavci snazili nek železnati studenec. Vsled močnega izhlapevanja ogljikove kisline se je delavec Zelinka onesvestil in kmalu nato umrl. Nek drugi delavec je hotel Zelinko rešiti, toda se je pri tem sam onesvestil. Morali so ga z železnimi drogi potegniti iz studenca.

*** Inženir — Eulenburgovec.** 53-letni inženir Aleksij pl. Kodolitsch v Gradcu se je pečal s čevljarškim pomočnikom Ivanom Schwarzom na Eulenburgovski način. Inženir in čevljarški pomočnik sta bila obsojena vsak na šest mesecev ječe.

*** Klobas je jedla.** Neka 26letna natakarica je snedla v soboto na graškem jesenskem sejmu meseno klobaso. Po zavžitju klobase je postala natakarica tako slabo, da je omedlela. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v bolnišnico.

*** Židovska klofuta.** V neki graški kavarni so igrali karte. Trgovec Zal Henrik Neumann pa menda ni imel sreče, ali pa je njegov drug sluga igral, kajti dal je svojemu soigralcu tako krepko zausnico, da je zlezal pod mizo, kjer je brez zavesti obležal. Zal je seveda slišal vsled tega precej besede, glavno besedo bo pa govorilo slišče.

*** Zopet vohun.** V Rostokih v kraju Viznica v Bukovini so zaprli nekega moža, ki je bil na sumu, da je ruski vohun. Sprva je mož trdil, da se piše Baczinsky, pozneje je pa

priznal, da je njegovo pravo ime Dugelski, da je doma iz Petrograda in da je služil do meseca marca t. l. kot aktivni častnik v ruski armadi. Meseca marca je bil na lastno prošnjo prestavljen v rezervo. Šel je v Pariz, kjer je vstopil v klub »Ukrainski Hromada«, ki ga je postal v Avstrijo vohunit. Njegov delokrog je bil zlasti v Galiciji in Bukovini. — Čudno, da so ruski »vohuni« tako blebetavi!

*** 1000 K nagrade.** Poročali smo že, da je bil te dni v Pragi umorjen lastnik menjalnice, Edvard Kisch. Policija je še vedno na nejasnem, kdo bi mogel biti storilec. Policijsko ravnateljstvo je razpisalo 1000 K nagrade onemu, ki bi prišel na sled morilecu.

*** Zanimiva kazenska obravnava.** Pred porotnim sodiščem v Budimpešti se je vršila te dni zanimiva tajna obravnava. Tožen je bil gled. elev Liskay, ki je lansko leto umoril agenta Adolfa Szilassyja v njegovem stanovanju. Morilec in umorjenec sta bila člana budimpeštanskega Eulenburgovskega krožka. Vabljenih je mnogo prič iz raznih slojev, med njimi tudi obtoženeva nevesta, neka baronica Margareta Pongraes. — Liskay je bil obsojen na šest let ječe.

*** Italijanski roparji.** V Kataniji so prišli trije roparji v grad baronice Diano, pretepli so služinčad in od baronice so zahtevali, da jim izroči ves denar, sicer jo bodo ubili. Baronica je dala banditom ključ od denarne shrambe, iz katere so vzeli 10.000 lir. Podoben slučaj se je primeril v Saseri v Sardiniji. Prišlo je pet roparjev na posestvo treh bratov, ki so znani kot zelo premožni ljudje. Roparji so zvezali vse tri brate ter jih odgnali v gore. Dva so izpustili ter jima naročili, da položita na določen kraj 11.000 lir, sicer bodo tretjega brata umorili.

*** Krivoprišežnik.** Pred sodiščem v Mühlhausenu v Alzaciji se je te dni zagovarjal 58letni katoliški župnik Avgust Schlienger. — Župnik Schlienger je bil tožen, da je po krivem prisegel. Stvar je bila sledeča: Schliengerjev sobrat, župnik Schoepfer je leta 1900 svojeručno napisal oporoko, po kateri pripade njegova hiša tovarnarju Viktorju Schlumbergerju kot povračilo za posojenih 10.000 mark. Meseca junija 1908 je napravil Schoepfer drugo oporoko, katero je pisal notar in pri kateri sta bila kot prič župnik Schlienger in učitelj Peter. S to oporoko se je preklicala prva in bolni župnik je zapustil svojo hišo župni cerkvi. Ker je bil župnik Schoepfer že zelo slaboten in se ni mogel z notarjem natančno sporazumeti, je pristopil župnik Schlienger, razložil svojemu sobratu spremembo oporoke, ter ga nagovoril, da je podpisal oporoko. Vsled te oporoke je nastala civilna pravda, pri kateri je župnik Schlienger, zaslišan kot prič, pod prisego izpove-

nici petrovaradinski. Mnogo ur je tako molče presedela, zatopljena v misli tako, da ni zapazila, kdaj je odšel major Žun in da tudi gospa Jerajeva ni mogla spraviti iz nje nobene besede.

Naenkrat se je zganila in kakor da je storila trden sklep, ki ji je zopet dal notranji mir, je sedla za mizo in spisala dolgo pismo. Gospa Jerajeva je od daleč čitala naslov: Gospodu kirasirskemu poročniku Jurju pl. Snoju v vojaški bolnici v trdnjavi Petrovaradin.

»Kaj si mu pisala,« je vprašala gospa Jerajeva.

»Pisala sem mu, da hočem postati njegova žena.«

Gospa Jerajeva se je kar prestrašila.

»Leonora — kaj vendar misliš. Dokler je bil zdrav, si vedno omahovala in se nisi mogla zanj odločiti, a zdaj, ko je slep, ga hočeš vzeti?«

»Prav zato, ker je slep, ga hočem vzeti,« je odgovorila Leonora in tišje je dostavila: »Enega imam na vesti, naj popravim na drugem, kar sem zakrivila.«

In nobene besede ni bilo več spraviti iz nje, naj je gospa Jerajeva uporabljala tudi vse svoje nenavadne zgovorniške zmožnosti.

(Dalje prihodnj.)

dal, da ni takrat govoril niti z bolnim župnikom, niti z notarjem. Vsled tega je prišlo do kazenske ovadbe proti župniku Schliengerju radi krivega pričevanja. Mož je dolgo časa trdovratno tajil, slednjič se je pa vendarle udal. Revez je bil »pozabil«, kaj se je godilo pri sklepanju oporoke. Za to pozabljenost mu je dalo sodišče en mesec ječe.

Društvo zdravnikov o grozeči koleri.

»Društvo zdravnikov na Kranjskem« imelo je dne 29. septembra zanimivo zborovanje, katerega se je udeležilo tudi mnogo zdravnikov z dežele. Najprvo referiral je vodja deželne blaznice, dr. F. Göstl o sestavi izpričeval za sprejem umobolnih v blaznice. Nato je dr. Démetér Bleiweis - Trsteniški z oziranjem na aktualnost vprašanja in grozečo nevarnost predaval o klinički sliki, epidemijologiji in profilaksi kolere. Mestni fizik dr. O. Kraječ, ki je bil ravnokar prišel od ciklusa predavanj, katera je o koreli priredila dunajska zdravniška zbornica, poročal je o uspehih teh predavanj. Iz njegovih izvajanj je bilo razvideti, da je mestni magistrat ljubljanski vse pripravil, tako da v slučaju potrebe lahko trenutoma organizira odvračevalno akcijo proti koleri. Vendar je upati, da nam bo kolera to pot še prizanesla. Slednjič demonstriral je prosekter dr. J. Plečnik kulturo in mikroskopične preparate kolere-ravibrijonov. Pri razgovoru so vsi zdravniki naglašali potrebo, da se v Ljubljani takoj ustanovi z bakteriološkim preizkuševališčem zvezana prosekatura. Dijagnoza kolere da se le bakteriološkim potom zanesljivo doprinese. Z upravičenjem je torej pri dunajskih predavanjih higienik prof. Gräserberger naglašal, da potrebujemo bakterijologov in da jih moramo odgojiti, ker se v slučaju potrebe ne dajo pricoprati iz tal. Le z zadostnimi bakteriološkimi preizkuševališči se nam bo boj proti kužnim boleznim posrečil. V Ljubljani imamo večšega prosekterja in bakterijologa, ki pa doslej nima primerno opremljenega laboratorija, da bi mogel izvrševati vse preiskave. Za sedaj je higienski zavod v Gradcu avtoriziran, da izvršuje preiskave sumljivih predmetov tudi iz Kranjske. S tem se izgubi mnogo dragocenega časa, kajti pri koleri gre za to, da se dijagnoza prvega slučaja kar najhitreje doprinese. Toda neglede na to, higienski zavod v Gradcu, ki je vsekdar radevoljno sodeloval pri rešitvi epidemijoloških vprašanj, v slučaju kake večje epidemije ne mogel zmagati svoje naloge, ker bi jedva zadoščal za Štajersko, kaj šele za Kranjsko in Koroško. Na Dunaju na pr. bilo je le v slučaju Gasselhuberja, v katerem se je kolera lotila prebivalcev na samem ležeče hišice treba nad 200 bakterioloških preiskav. Kake vrednosti so bile te, se je koj pokazalo, kajti zdravi otroci za kolero umrlega vrtnarja Gasselhuberja izkazali so se kot »bacilonosi«. Če bi bili te otroke preje odpuštili iz izolacije, kar bi se bilo brez bakterioloških preiskav gotovo zgodilo, bili bi ti otroci kolero raztrošali daleč naokoli. Tako pa je bilo mogoče slučaj Gasselhuber zatreti v kali. Ko se je kolera zadnjikrat zanesla v porečje Visle, obolelo je v 102 krajih le 200 oseb; na posamezen obljuden kraj prišla sta torej povprečno dva slučaja kolere. To pa je bilo mogoče doseči le radi tega, ker je nemški državni zdravstveni urad takoj v vsa važnejša središča okužene okolice poslal bakterijologe, ki so preiskali dejekte bolnikov, rekonvalescentov in pa onih ljudi, ki so na katerikoli način prišli v dotiko z bolniki. Če hočemo tedaj na Kranjskem biti na varnem in uspešno nastopiti proti kužnim boleznim, dobiti moramo v Ljubljano bakteriološko preizkuševališče. Vsi predpogoji so dani; treba je le, da se zgradi primerno opremljen laboratorij. Društvo zdravnikov je torej, hvaležno priznavajoč tozadevne sklepe in korake deželne zbornice in odbora, sklenilo oddati deputacijo k deželni odboru in k e. kr. deželni vladi. Pri dežel-

nem odboru naj deputacija poprosi, da se kolikor moč pospešijo vsa predela za uresničenje prosekture, e. kr. deželni vladi pa naj predloži prošnjo, da zastavi ta ves svoj vpliv in da prizadevanja deželnega odbora tako podpira, da se s prosekuro združi tudi bakteriološko preizkuševališče. V deputacijo so bili izvoljeni deželni poslanec dr. Ivan Zajec, predsednik društva zdravnikov dr. Démetér vitez Bleiweis-Trsteniški in mestni fizik dr. Otmar Kraječ. — V isti seji izreklo se je slovenskima zastopnikoma v e. kr. dež. zdravstvenem svetu dež. poslancu dr. I. Zajcu in primariju dr. P. Defranceschiju za njiju odločni in možati nastop zahvalo in priznanje društva zdravnikov.

Za kratek čas.

— Mama, naš najemnik mesečne sobe se hoče izseliti.
— Zakaj pa?
— Pravi, da ne mara živih podob.
— Kakšnih živih podob?
— Za slikami je dobil stenice...

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslemšek.

IKO
Najboljša ura sedanosti:
zlata, srebrna, tula, nikeljasta in jeklena se dobi samo pri
H. SUTTNER
Ljubljana, Mestni trg.
Lastna tovarna ur v Švicl.
Tovarniška varstvena znamka
IKO

Anton Šarc
Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 5,
na vogalu Kladove ulice (nasproti glavne pošte)
znano najboljšo perilo
najcenejši nakup 182
oprem za neveste.

Zaljubljeni kapucin.
Vesela povest iz ljubljanske preteklosti.
Ta zabavna povest, polna krepkega in presirnega humorja in svežih, dostikrat razposajenih dovtipov, je prav kar izšla v posebni knjigi. Prijateljcem neprilijene komike in veselega smeha boji posebno priporočena.
Cena knji. 1 K. vez. 1'00 K. s pošto 10 v. vez.
Narodna knjigarna
v Ljubljani.

Razne prevode

iz nemščine v slovenščino
cirkularjev, pisem in drugih tiskovih
oskrbi **cene** v tej stroki izvešba
uradnik.

Naslov v upravnstvu „Slov.
Naroda“.

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetje
IV. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron. 2073

Ustanovljena leta 1882.

23

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z omejenim zavzemom
v lastnem zadrugnem domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18
je imela koncem leta 1909 denarnega prometa K 82.118.121-11
upravnega premoženja K 20.778.510-50

obrestuje hranilne vloge po 4 1/2%

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica
sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim pro-
metom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad K 20.000.000

Posojuje na zemljišča po 5 1/2% x 1 1/2% na amortizacijo ali pa po
5 1/2% brez amortizacije na menice po 6%.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

URADNE URE: vsak dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj
in praznikov.

Telefon št. 185. Poštne hranilnice račun št. 828.405.

„Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani“

registrovana zadruga z omejenim zavzemom

Uradni prostori: Šelenburgova ulica št. 7, nasproti glavne pošte.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga
po 4 1/2%; rentni davek plačuje zadruga sama. — Sprejema vloge na tekoči
račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico. — Daje posojila na
najrazličnejše načine. — Ravnanjem menjalnice: zamenja tuj denar,
prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke itd. Nakazila v Ameriko.
— Ekspetira trgovske menice. — Preskrbuje vnovčenje menic, nakaznic,
dokumentov itd. na vsa tu- in inozemska tržišča. — Izdaja nakaznice.

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pisмено v zadrugni
pisarni. 10

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5.

Usojam si vljudno opozoriti, da sem prevzel 9

glavno zastopstvo „Prve Češke“ življenjske zavarovalnice, najcenejši zavod na kontinentu.

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno

vsakovrstna posojila in kredite

kakor: trgovske, stavbne, hipotekarne, uradniške in menične kredite

Leo Franke, Ljubljana, Kongresni trg 6, I. nadstr.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje
od dne vloge po 4 1/2% čisto. — Kupuje in prodaja vrednostne
papirje vseh vrst po dnevni kurzi.

Delniška glavnica: K 5.000.000.— Rezervni zaklad: K 450.000.—

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Dolžnost

vsakega Slovenca je,
da sklene zavarovalno
pogodbo bodisi za
življenje, ali pa proti
požaru le pri slovanski
banki „SLAVIJA“.

Podpirajmo torej
domač slovanski za-
vod, da more nalogo,
ki si jo je stavil, iz-
polniti v najširšem ob-
segu.

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji.

∴ Ogromni rezervni fond K 48.812.787.— jamčijo za popolno varnost. ∴

- Banka „SLAVIJA“ ima posebno ugodne in prikladne načine za zavarovanje življenja.
- Banka „SLAVIJA“ razpolaga z najcenejšimi ceniki za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom.
- Banka „SLAVIJA“ razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom.
- Banka „SLAVIJA“ je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo.
- Banka „SLAVIJA“ gmotno podpira narodna društva, organizacije in prispeva k narodnim dobrodelnim namenom.
- Banka „SLAVIJA“ stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.

Vsa pojasnila daje drage volje 1

generalni zastop banko „Slavije“ v Ljubljani.

Zapieni enoi

∴ Največji, najvarnejši
slovanski denarni zavod.

Mestna hranilnica ljubljanska LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 3.

∴ Največji, najvarnejši
slovanski denarni zavod.

Denarni promet do 31. decembra 1909 nad 518 milijonov kron.

Obstoječih vlog nad 38 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost vložnega denarja jamči zraven
rezervnega zaklada še mestna občina
ljubljanska z vsem premoženjem in z vse
svoje močje. Izguba vložnega denarja je
nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice,
potrjenih po c. kr. deželni vladi, izključena
vsaka spekulacija z vložnim denarjem.
Vloge se sprejemajo vsak dan in se obrestujejo
po 4 1/2% brez odbitka; nevsidgajene obresti se
pripisujejo vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema

vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov
denar.

Posojila na zemljišča po 5%, obresti in proti
amortizaciji po najmanj 1/4% na leto. Daje po-
sojila na menice in vrednostne papirje.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače
hranilnice, v podpiranje slovanskih trgovcev
in obrtnikov pa kreditno društvo. 4